

ISSN 1899-2064

Dialogi
Biblioteczne

**BIULETYN PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ
IM. JÓZEFA LOMPY W KATOWICACH**

2018, nr 2(22)

Adres redakcji: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. J. Lompy
ul. kard. S. Wyszyńskiego 7
40-132 Katowice
tel. (32) 258-38-38

e-mail: **dialogi.biblioteczne@pbw.katowice.pl**

Internet: **www.pbw.katowice.pl**

Wydawca: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
im. J. Lompy w Katowicach

Zespół redakcyjny: dr Anna Marcol – redaktor naczelny;
mgr Barbara Michałek – korekta

SPIS TREŚCI

OD REDAKCJI	4
Z ŻYCIA BIBLIOTEKI	5
<i>Anna Marcol 90 lat dla śląskiej oświaty. Sprawozdanie z uroczystości jubileuszowej</i>	5
Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA	8
<i>Beata Wróblewska Szkolna telewizja. Frajda dla uczniów i nie tylko</i>	8
<i>Aleksandra Rosikoń, Katarzyna Altman-Nycz, Anna Pawłowska Rok Odry – Rzeki Pozytywnej Energii. Quiz wiedzy na temat rzeki Odry dla uczniów szkół podstawowych</i>	10
<i>Agnieszka Kubacka Doradztwo zawodowe w szkołach a rynek pracy. Zestawienie bibliograficzne w wyborze za lata 2007-2017</i>	15
SIECIOW@NIE	18
<i>Anna Marcol JigsawPlanet – interaktywne puzzle</i>	18
REGIONALIA	22
<i>Anna Marcol „Człowiek potrzebuje korzeni i skrzydeł. Harcerska służba dla Niepodległej”. Sprawozdanie z VIII konferencji regionalnej</i>	22
<i>Bożena Maruszak Powiat bieruńsko-lędziński w literaturze i sztuce. Zestawienie bibliograficzne w wyborze</i>	24
Z RELACJI UCZESTNIKA	28
<i>Katarzyna Drogoś „Przelamywanie barier, czyli jak dogadać się z kosmitą”. Relacja ze spotkania z Hanną Pasterny</i>	28
BIBLIOTEKA POLECA	30
<i>Barbara Michalek Władczynie, działaczki, harcerki, nauczycielki, muzy, czyli Polki z przeszłości. Na marginesie kilku rocznic</i>	30

OD REDAKCJI

Mijający rok 2018 był szczególny w historii naszej placówki. 23 listopada 1928 roku rozpoczęła swoją działalność biblioteka Instytutu Pedagogicznego w Katowicach, która dała początek Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Józefa Lompy. Okrągłe urodziny Dziewięćdziesięciolatki świętowaliśmy już w październiku. Sprawozdanie z tego wydarzenia prezentujemy w dziale *Z życia biblioteki*.

Na kolejnych stronach nawiązujemy do innych ważnych rocznic i obchodów, zarówno regionalnych, jak i ogólnopolskich oraz wybranych kierunków polityki oświatowej państwa. Cieszy nas to, że z możliwości dzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniami za pośrednictwem naszego półrocznika korzystają także nauczyciele bibliotekarze bibliotek szkolnych. Ich teksty również zamieściliśmy na łamach grudniowego numeru.

Zapraszamy do lektury i zachęcamy do współpracy. Propozycje artykułów do kolejnych wydań „Dialogów Bibliotecznych” można przysyłać na adresy mailowe: dialogi.biblioteczne@pbw.katowice.pl lub promocja@pbw.katowice.pl.

Redakcja

INFORMACJE DLA AUTORÓW

Redakcja przyjmuje do druku materiały związane z pracą dydaktyczną nauczycieli bibliotekarzy, które są wynikiem oryginalnej twórczości, nie naruszają praw osób trzecich oraz nie zostały wcześniej opublikowane lub skierowane do druku.

Zastrzegamy sobie prawo do skracania i redagowania tekstów. Nie wypłacamy honorariów autorskich.

Poglądy zawarte w artykułach są osobistymi przekonaniem Autorów i nie zawsze pokrywają się z opiniami redakcji.

Z ŻYCIA BIBLIOTEKI

Anna Marcol

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

90 LAT DLA ŚLĄSKIEJ OŚWIATY SPRAWOZDANIE Z UROCZYŚCOCI JUBILEUSZOWEJ

Jesienią 2018 roku świętowano 90 lat istnienia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach. Początki placówki wiążą się z założeniem Instytutu Pedagogicznego. Tworzący go nauczyciele z własnych funduszy zakupili ok. 400 tomów literatury naukowej, które stały się zalążkiem przyszłego księgozbioru. Instytut rozpoczął działalność 28 października 1928 roku. Niespełna miesiąc później, 23 listopada, wpisano do księgi inwentarzowej zakupione woluminy. Datę tę uważa się za początek działalności katowickiej PBW.

Jubileusz jej 90-lecia świętowano nieco wcześniej. Uroczystość odbyła się 25 października 2018 roku w Domu Oświatowym Biblioteki Śląskiej przy ulicy Francuskiej 12, gdzie przybyli obecni i emerytowani pracownicy placówki oraz zaproszeni goście.

Spotkanie stało się okazją do podsumowań i wspomnień. Po otwarciu obchodów oddano hołd wszystkim zmarłym pracownikom Biblioteki, których uczczono minutą ciszy.

Następnie Krzysztof Kobiałka – Dyrektor PBW, powitał zgromadzonych. Wśród przybyłych gości znaleźli się: Dariusz Wilczak – Zastępca Dyrektora Wydziału Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, Magdalena Zymon – dyrektor Wydziału Nadzoru Edukacji Kuratorium Oświaty w Katowicach, Jerzy Szmajda – prezes zarządu katowickiego oddziału Związku Nauczycielstwa Polskiego, Grzegorz Nogły – Członek Zarządu Powiatu Pszczyńskiego, a także dyrektorzy i przedstawiciele zaprzyjaźnionych placówek oświatowych, szkół i bibliotek.

Kolejnym punktem programu były dwa wystąpienia, w których przybliżono historię i współczesność biblioteki. Podsumowano pracę kilku pokoleń bibliotekarzy, którzy przyczynili się do jej rozwoju. Do najważniejszych wydarzeń nawiązała w swoim referacie Katarzyna Czapla-Durska. Przypomniała zgromadzonym genezę placówki, istotne daty oraz osoby, które trwale zapisały się na kartach bibliotecznych kronik (*Z dziejów Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach*). Anna Marcol omówiła natomiast działalność edukacyjną księżnicy, koncentrującą się wokół wspomagania szkół i placówek oświatowych. W ostatniej dekadzie nabrała ona kluczowego znaczenia (*Działalność edukacyjna Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach. 2008-2018*).

Następnie wystąpił Krzysztof Kobiałka, który podkreślił, jak ważną rolę w działalności Biblioteki odgrywa współpraca z innymi placówkami oświatowymi oraz jej nowe zadania, często odbiegające od typowej pracy bibliotecznej. Ich podjęcie było możliwe dzięki dobrze przygotowanej kadrze, która stale się doskonali i zdobywa nowe kwalifikacje.

Głos zabrali także przybyli goście – przedstawiciele: organu prowadzącego (Dariusz Wilczak), organu sprawującego nadzór pedagogiczny (Magdalena Zymon), związków za-

wodowych (Jerzy Szmajda) oraz przybyli na uroczystość dyrektorzy innych placówek. Na ręce Dyrektora PBW składali życzenia, kwiaty i listy gratulacyjne.

Fot. J. Zganiacz.

W ramach obchodów 90-lecia Biblioteki ogłoszono dwa konkursy. Uczestnicy *Gry jubileuszowej „Czy wiesz, że...”* poszukiwali rozmieszczonych na terenie szkół informacji dotyczących historii oraz działalności PBW i na ich podstawie udzielali odpowiedzi. Zwycięzali ci uczniowie, którzy w najkrótszym czasie poprawnie uzupełnili karty gry. Z kolei zadaniem uczestników *Internetowego konkursu wiedzy o Józefie Lompie* było rozwiązanie testu na temat życia i działalności jej patrona. Laureaci konkursów wzięli udział w uroczystości oraz odebrali pamiątkowe dyplomy i nagrody.

Fot. J. Zganiacz.

Rok 2018 jest szczególny nie tylko w działalności PBW. Jubileusz jej 90-lecia przypadł w Roku Jubileuszu 100-lecia Odzyskania Niepodległości przez Polskę, do którego nawiązano w części artystycznej. Zgromadzeni wysłuchali koncertu zatytułowanego *Niepodległej!*, w wykonaniu uczniów i wykładowców Państwowej Szkoły Muzycznej im. M. Karłowicza w Katowicach. Utwory były uzupełniane komentarzami dr. hab. Jerzego Głębina – aktora Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego, wykładowcy Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego. W ich tematykę wpisała się także specjalna wystawa, którą można było oglądać przy wejściu do auli.

Fot. J. Zganiacz.

Ostatnim punktem spotkania były podziękowania, które złożono Wydziałowi Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, Kuratorium Oświaty oraz Związkowi Nauczycielstwa Polskiego. Podziękowano także instytucjom, które pomogły w organizacji uroczystości oraz występującym muzykom i artystom, którzy nadali jej niezwykłą oprawę.

Z okazji jubileuszu wydano okolicznościową publikację, zatytułowaną *90 lat Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach: 1928-2018*, którą rozdano przybyłym na uroczystość.

Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA

Beata Wróblewska*IV Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej-Curie w Chorzowie***SZKOLNA TELEWIZJA. FRAJDA DLA UCZNIÓW I NIE TYLKO**

W szkole, w której pracuję, IV Liceum Ogólnokształcącym im. M. Skłodowskiej - Curie, dekadę temu trzech zapaleńców, męska ekipa, powołała szkolną telewizję CurieTv. Zrobili dobry trailer, biegali z kamerą, towarzyszyli życiu szkoły. Niestety, na dwóch sezonach szkolnej telewizji się skończyło, bo nikt nie przejął pałeczki, a ekipa po prostu skończyła liceum.

Zawsze żał mi było tego projektu, mimo że wtedy tylko przyglądałam się poczynaniom CurieTv. Po prawie siedmiu latach idea szkolnej telewizji zakiełkowała na nowo, kiedy do naszej szkoły zaczęła uczęszczać youtuberka. Pomyślałam – ma umiejętności, sprzęt... teraz tylko zebrać kilku uczniów i próbujemy! Po namowach udało się. Jedna z uczennic zgodziła się

prowadzić program, druga nagrywała, a ja podpowiadałam, jak opowiedzieć przed kamerą o życiu szkoły. Wymyśliłam nazwę nowej telewizji: CURIERek, od nazwiska naszej patronki i słowa „kurier”. Ruszyliśmy z pierwszym odcinkiem. Pełen sukces. Jako opiekun przedsięwzięcia byłam zachwycona. Ruszyły nagrania do drugiego odcinka i... zaczęły się schody. Nasza kamerzystka i montażystka stwierdziła, że to zajmuje jej za dużo czasu i nie da rady, ponadto zaniedbuje szkołę i swój kanał na YouTube. No to kłapa. Pierwszy odcinek i zarazem ostatni? Wtedy jednak wystarczyła jedna entuzjastka – prowadząca program, która stwierdziła, że damy radę. Zachęciliśmy nowe osoby, odkurzyłam zapomniany domowy obiektyw, dokupiliśmy następny, nakładamy je na telefony i kręcimy. Nauczyłam się montażu, pracę rozłożyliśmy na cały, pięcioosobowy już zespół. W ubiegłym roku szkolnym wypuściliśmy osiem odcinków, w tym składamy już kolejny. W każdym odcinku oprócz szkolnych wydarzeń publikujemy wywiady z uczniami, którzy mają pasje i okazuje się, że tych pasjonatów w szkole mamy naprawdę sporo. Gościliśmy już w naszym studiu (czyli szkolnej bibliotece) m.in. zawodniczki trenujące szermierkę, mażoretkę, tancerkę tańca indyjskiego, biathlonistkę, śpiewaczkę jazzową, wywiadu udzielił nam również nauczyciel języka włoskiego, trenujący taekwondo, publikujemy wypowiedzi absolwentów. Relacjonowaliśmy chorzowską edycję *Żywej biblioteki*, byliśmy na Targach Książki w Krakowie, towarzyszyliśmy XVII Chorzowskiemu Biegowi Niepodległości. Materiałów nam nie brakuje.

CURIERki oglądają nasi uczniowie, nauczyciele, absolwenci, rodzice uczniów. Miło jest słyszeć, kiedy nauczyciele dopytują o kolejne odcinki, a uczniowie mówią, że CURIERki są fajne. Sympatyczne jest nawet, jak przekręcają nazwę mówiąc Cukierek.

Opieka nad projektem szkolnej telewizji daje mi wiele satysfakcji. Współpraca z uczniami, którzy poświęcają bardzo wiele swojego wolnego czasu na przygotowanie ma-

teriału do kolejnych odcinków, jest budująca. Tak naprawdę nie potrzeba wielkich nakładów finansowych, aby tworzyć telewizję szkolną – wystarczy smartfon i można zacząć bawić się w telewizję. Potrzeba przede wszystkim chęci, osób które zaangażują się w projekt i pomysłu. Dzięki CURIERkowi budujemy wspólnotę uczniowską, podtrzymujemy więź z absolwentami, pokazujemy się w środowisku lokalnym. Zachęcam do tworzenia podobnych projektów.

Aleksandra Rosikoń, Katarzyna Altman-Nycz, Anna Pawłowska

*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach
Filia w Tychach*

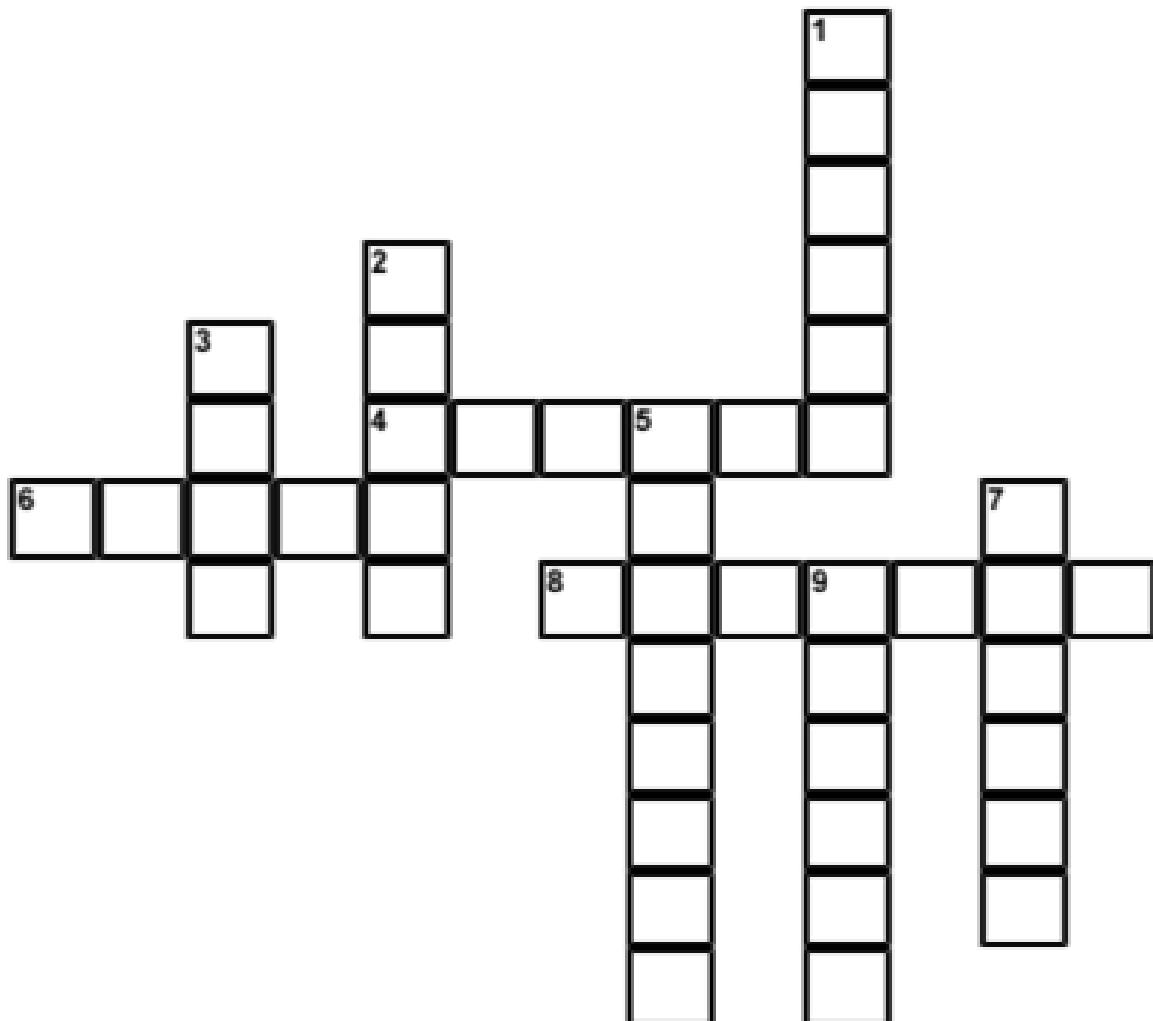
ROK ODRY – RZEKI POZYTYWNEJ ENERGII**QUIZ WIEDZY NA TEMAT RZEKI ODRY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH****ZADANIE 1**

Zakreśl prawidłową odpowiedź.

1. Która rzeka jest lewym dopływem Odry?:
 - a. Przemsza;
 - b. Bug;
 - c. Nysa Łużycka.
 2. Odra ma ujście w Zalewie...:
 - a. Zegrzyńskim;
 - b. Szczecińskim;
 - c. Sulejowskim.
 3. Odra płynie wzdłuż granicy Polski z:
 - a. Rosją;
 - b. Ukrainą;
 - c. Niemcami.
 4. Wyspa na Odrze:
 - a. Wolin;
 - b. Słodowa;
 - c. Bornholm.
 5. Które miasto nie leży nad Odrą:
 - a. Katowice;
 - b. Wrocław;
 - c. Opole.
 6. Jaka jest długość rzeki Odry?
 - a. 854 km;
 - b. 320 km;
 - c. 588 km.
 7. Przez które państwo przepływa Odra:
 - a. Węgry;
 - b. Austria;
 - c. Czechy.
 8. Źródło rzeki Odry znajduje się w:
 - a. Górach Sowich;
 - b. Górach Odrzańskich;
 - c. Górach Świętokrzyskich.
 9. Niemieckie miasto nad Odrą:
 - a. Frankfurt,
 - b. Berlin,
 - c. Dortmund.
 10. Miasto z Amfiteatrem nad Odrą, to:
 - a. Kołobrzeg,
 - b. Opole,
 - c. Sopot.
 11. Łacińska nazwa rzeki Odry:
 - a. Viadrina,
 - b. Wodra,
 - c. Odrum.
- Odpowiedzi: 1c, 2b, 3c, 4b, 5a, 6a, 7c, 8b, 9a, 10b, 11a.**

ZADANIE 2

Uzupełnij krzyżówkę.

Poziomo:

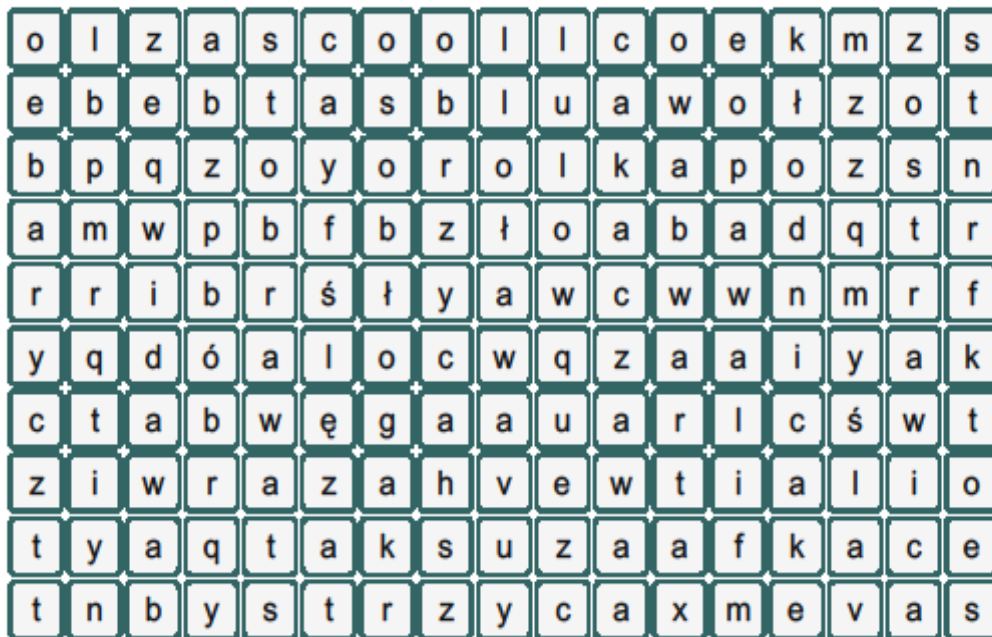
4. Kraj, wzdłuż którego granicy płynie Odra (**NIEMCY**).
6. Prawy, najdłuższy dopływ Odry (**WARTA**).
8. Miasto wojewódzkie nad Odrą (**WROCLAW**).

Pionowo:

1. Góry, Odra ma tam swoje źródło (**SUDETY**).
2. Gliwicki, łączy Górny Śląsk z Odrą (**KANAŁ**).
3. Zielona, miasto nad Odrą (**GÓRA**).
5. Brama przez którą płynie Odra w Czechach (**MORAWSKA**).
7. Morze, tam Odra kończy bieg (**BAŁTYK**).
9. Kraj, tam swój początek ma Odra (**CZECHY**).

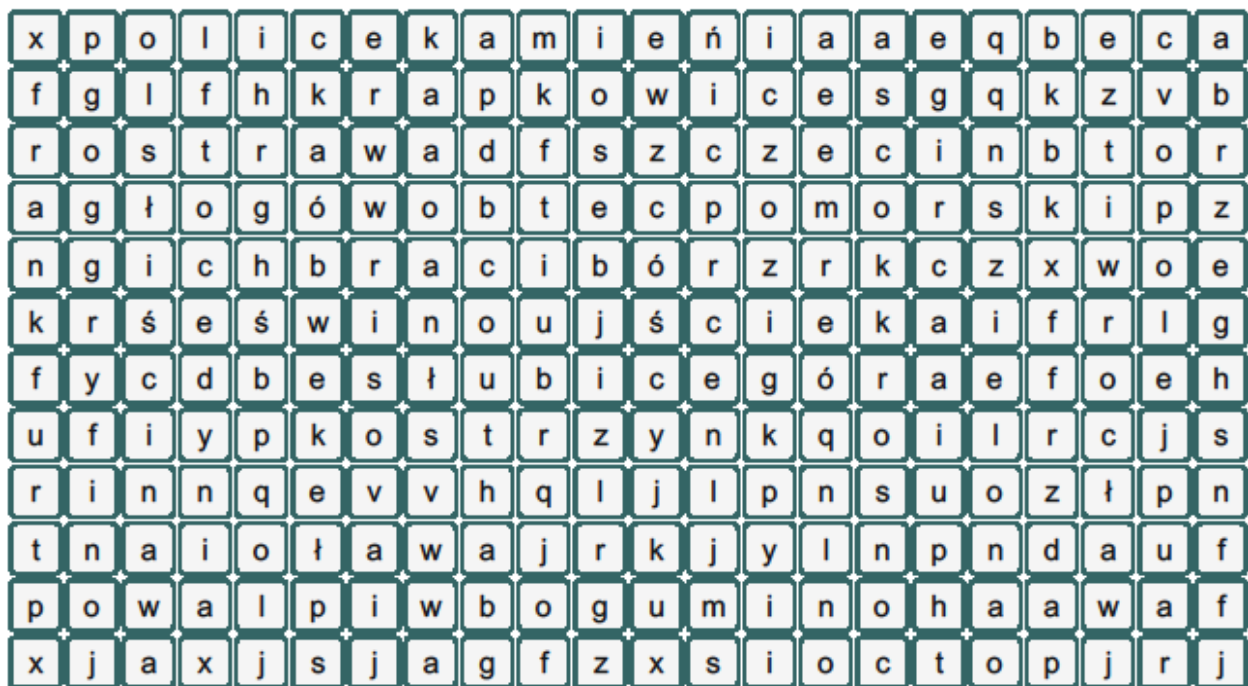
ZADANIE 3**Wykreśl z diagramów.**

1. Odszukaj nazwy dopływów rzeki Odry.

Słowa do odnalezienia: Opawa, Ostrawica, Olza, Kłodnica, Kaczawa, Stobrawa, Widawa, Śleza, Bystrzyca, Barycz, Bóbr, Obrzyca, Warta, Osobłoga, Myśla.

2. Znajdź nazwy miast nad Odrą.

Słowa do odnalezienia: Opole, Wrocław, Brzeg, Kostrzyn, Szczecin, Frankfurt, Zielona, Góra, Ostrawa, Głogów, Ślubice, Oława, Racibórz, Bogumin, Krapkowice, Krosno, Police, Gryfino, Kamień, Pomorski, Świnoujście, Cedynia, Ścinawa.

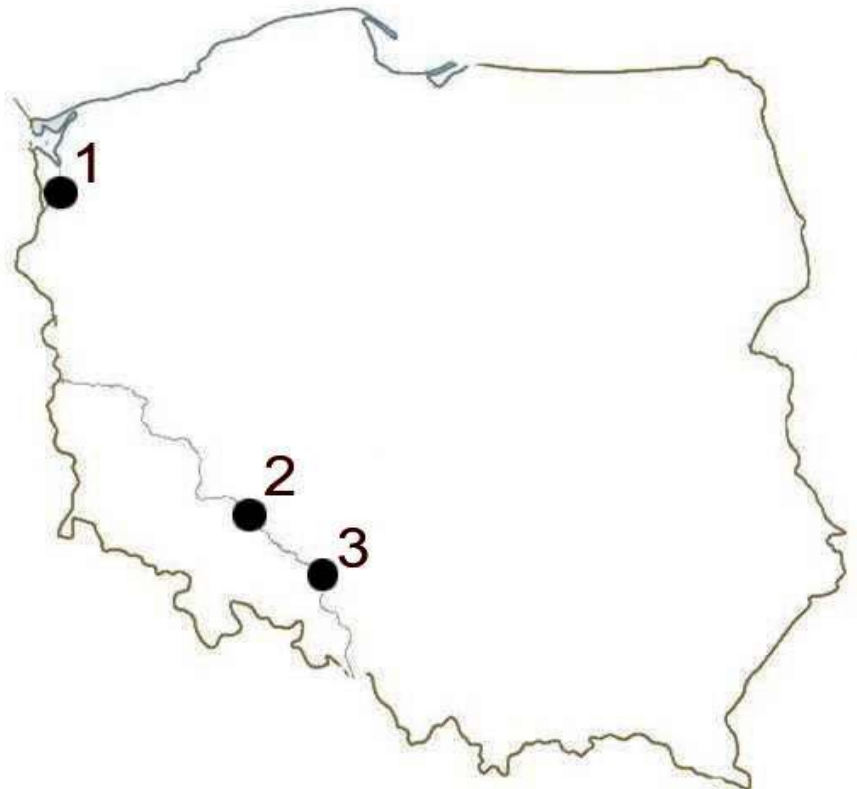
ZADANIE 4**Znajdź na mapie.****a) Dorzecza Odry.**

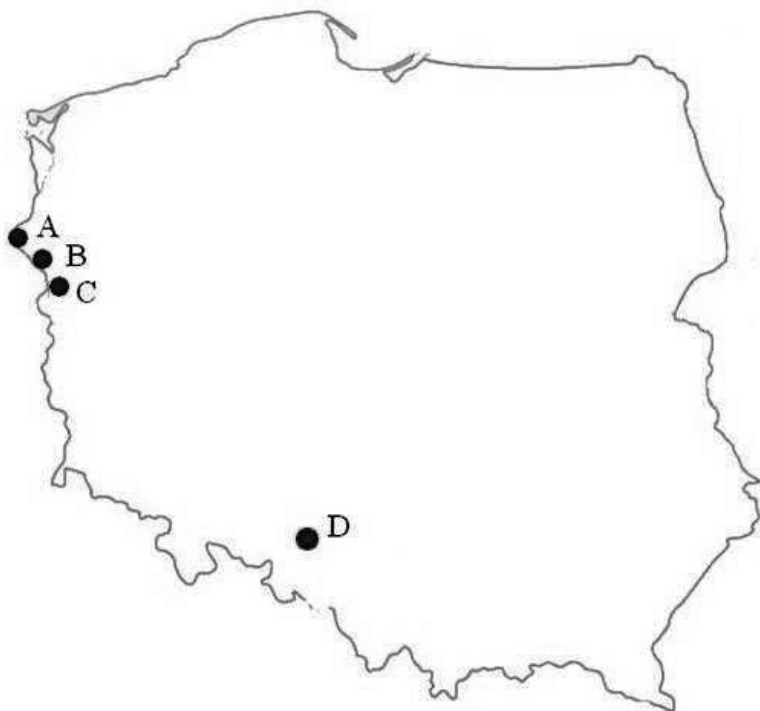
Na mapce zaznaczono rzekę Odre wraz z jej trzema dopływami: Bóbr, Nysa Kłodzka, Warta. Poszczególne rzeki podpisz na mapie.

b) Miasta nad rzeką Odra.

Na mapce zaznaczono trzy miasta wojewódzkie leżące nad Odra. Poniżej podaj ich nazwy:

- 1).....
- 2).....
- 3).....

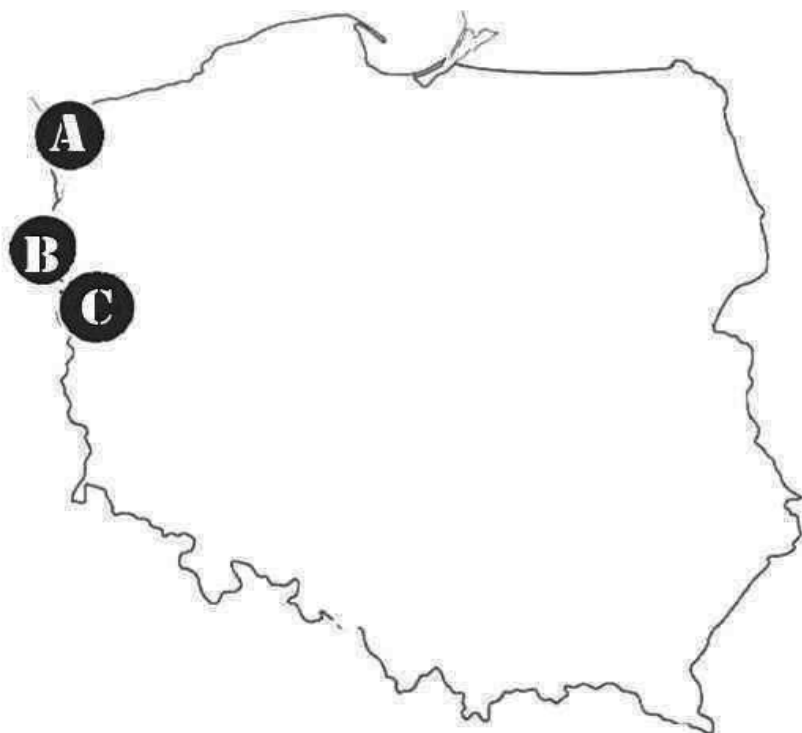

c) Słynne bitwy nadodrzańskie.

Na mapce zaznaczono cztery miejsca słynące z bitew stoczonych na nadodrzańskich ziemiach. Poniżej, obok nazw miejscowości, wpisz odpowiednio litery od A do D.

- Bitwa pod Cedynią (972 r.)
- Bitwa pod Kędzierzynom Kozłem (1921 r.), zwana cudem nad Odrą
- Bitwa pod Kostrzynie (1945 r.)
- Bitwa pod Siekierkami (1945 r.)

d) Parki narodowe i krajobrazowe.

Na mapce zaznaczono dwa parki narodowe i jeden park krajobrazowy. Poniżej, przy każdej nazwie parku, wpisz właściwą literę od A do C.

- Cedyński Park Krajobrazowy
- Park Narodowy „Ujście Warty”
- Woliński Park Narodowy

Agnieszka Kubacka

*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach
Filia w Gliwicach*

DORADZTWO ZAWODOWE W SZKOŁACH A RYNEK PRACY

ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE ZA LATA 2007-2017*

Zestawienie bibliograficzne „Doradztwo zawodowe w szkołach a rynek pracy” tematycznie wpisuje się w jeden z priorytetów polityki oświatowej państwa przyjętych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej na rok szkolny 2018/2019: *Kształcenie zawodowe oparte na ścisłej współpracy z pracodawcami. Rozwój doradztwa zawodowego.*

WYDAWNICTWA ZWARTE

1. ASPIRACJE edukacyjno-zawodowe uczniów szkół ponadgimnazjalnych / Natalia Bednarczyk-Jama. - Warszawa : Instytut Badań Edukacyjnych, 2008. - 203 s. : rys., tab. ; 24 cm. - ISBN 978-83-61693-02-4.
2. BIULETYN metodyczny dla nauczycieli w zakresie rozpoznawania preorientacji i zainteresowań zawodowych uczniów : pakiet diagnostyczno-metodyczny wspierający proces orientacji zawodowej dzieci i młodzieży / Bożena Kubiczek. - Katowice : Uniwersytet Śląski, 2010. - 83 s. ; 30 cm.
3. CZŁOWIEK w środowisku pracy / red. Grażyna E. Kwiatkowska, Anna Siudem. - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2011. - 199 s. : il. ; 24 cm. - (Analiza Współczesnych Zjawisk Społecznych). - ISBN 978-83-227-3296-0.
4. DIAPREZAMUS : pakiet diagnostyczno-metodyczny wspierający proces orientacji zawodowej dzieci i młodzieży. Inspiracje i założenia teoretyczne. - Katowice : Uniwersytet Śląski, 2010. - 223 s. : rys., tab. ; 25 cm. - ISBN 978-83-61975-12-0.
5. DORADZTWO karier : wyzwania i zagrożenia : wytyczne dla programów edukacyjnych mających kształtować pożądane zainteresowania, predyspozycje i motywatory / red. Marta Stasiła-Sieradzka. - Katowice : Uniwersytet Śląski, 2010. - 133 s. : tab., rys. ; 24 cm. - ISBN 978-83-62457-28-1.
6. DORADZTWO zawodowe : uniwersalizm i konceptualizacja / Tomasz Sobierajski. - Warszawa : Instytut Stosowanych Nauk Społecznych. Uniwersytet Warszawski, 2013. - 375 s. : tab. ; 21 cm. - ISBN 978-83-61493-32-7.
7. JAK pomóc uczniom w wyborze zawodu? / Bolesław Bielak. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2009. - 87 s. ; 23 cm. - ISBN 978-83-02-10465-7.
8. JAK towarzyszyć uczniom w rozwoju społeczno-zawodowym? : gry szkoleniowe i scenariusze zajęć do pracy z młodzieżą / Iwona Kania. - Warszawa : Difin, 2010. - 208 s. : il. ; 23 cm. - (Engram). - ISBN 978-83-7641-205-4.
9. KONSTRUKCJA narzędzi diagnostycznych DIAPREZAMUS : raport z badań / Aneta Kałmuk, Bartosz Kondratek. - Katowice : Uniwersytet Śląski, 2010. - 26 s. : tab., wyk. ; 24 cm. - ISBN 978-83-62457-24-3.

* Zestawienie opracowano na podstawie materiałów dostępnych w zbiorach PBW w Katowicach – Filii w Gliwicach.

10. KSZTAŁCENIE zawodowe w postindustrialnej gospodarce : demografia, grupowanie, klasyfikacja, doradztwo / Tomasz Sobierajski. - Warszawa : Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, 2013. - 141 s. : il. ; 25 cm. - ISBN 978-83-64108-16-7.
11. MATERIAŁ informacyjny dla rodziców dotyczący perspektywy rozwoju rynku pracy : pakiet diagnostyczno-metodyczny wspierający proces orientacji zawodowej dzieci i młodzieży / Marta Stasiła-Sieradzka. - Katowice : Uniwersytet Śląski, 2010. - 24 s. ; 30 cm.
12. MIĘDZY szkołą a rynkiem pracy : doradztwo zawodowe w szkołach zawodowych / Małgorzata Rosalska, Anna Wawrzonek. - Warszawa : Difin, 2012. - 191 s. : il. ; 24 cm. - (Engram). - ISBN 978-83-7641-601-4.
13. MŁODZIEŻOWY kwestionariusz zainteresowań zawodowych - MŁOKOZZ : podręcznik / [aut. Anna Paszkowska-Rogacz]. - Warszawa : Fundacja Realizacji Programów Społecznych, 2011. - 212 s. : il. ; 24 cm + dysk optyczny (CD-ROM). - ISBN 978-83-923088-6-7.
14. ORIENTACJE zawodowe na zmieniającym się rynku pracy - przewodnik dla doradców : pakiet diagnostyczno-metodyczny wspierający proces orientacji zawodowej dzieci i młodzieży / Elżbieta Turska, Aneta Kałmuk. - Katowice : Uniwersytet Śląski, 2010. - 39 s. : wyk. ; 30 cm.
15. PODSTAWY poradnictwa kariery : poradnik dla nauczycieli / Bożena Wojtasik. - Warszawa : Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, 2011. - 140 s. ; 24 cm. - ISBN 978-83-88780-92-9.
16. PORADNICTWO zawodowe : rozwój zawodowy w ujęciu przekrojowym / red. Daniel Kukła, Wioleta Duda. - Warszawa : Difin, 2016. - 495 s. : rys, tab., wyk. ; 24 cm. - (Engram). - ISBN 978-83-8085-082-8.
17. PORADNICTWO zawodowe w społeczeństwie wiedzy, kierunki przemian, nowe zadania i wyzwania - informacje i testy : pakiet diagnostyczno-metodyczny wspierający proces orientacji zawodowej dzieci i młodzieży / Elżbieta Turska. - Katowice : Uniwersytet Śląski, 2010. - 59 s. ; 30 cm.
18. PORADNICTWO zawodowe w teorii i praktyce : monografia zbiorowa / red. nauk. Ryszard Parzęcki. - Gdańsk : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Humanistycznej, 2010. - 289, [3] s. ; 24 cm. - ISBN 978-83-89277-09-1.
19. PRACA człowieka w XXI wieku : konteksty, wyzwania, zagrożenia / red. Ryszard Gerlach. - Bydgoszcz : Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, 2008. - 457, [1] s. : il. ; 24 cm. - ISBN 978-83-7096-654-6.
20. WYBRANE problemy pedagogiki pracy w aspekcie przygotowania do zatrudnienia / red. Ryszard Gerlach, Aleksandra Kulpa-Puczyńska, Renata Tomaszewska-Lipiec. - Bydgoszcz : Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, 2008. - 292 s. : il. ; 24 cm. - ISBN 978-83-7096-656-0.
21. ZE szkoły do pracy : informator dla ucznia : pakiet diagnostyczno-metodyczny wspierający proces orientacji zawodowej dzieci i młodzieży / Agata Diec. - Katowice : Uniwersytet Śląski, 2010. - 40 s. ; 30 cm.

ARTYKUŁY Z CZASOPISM

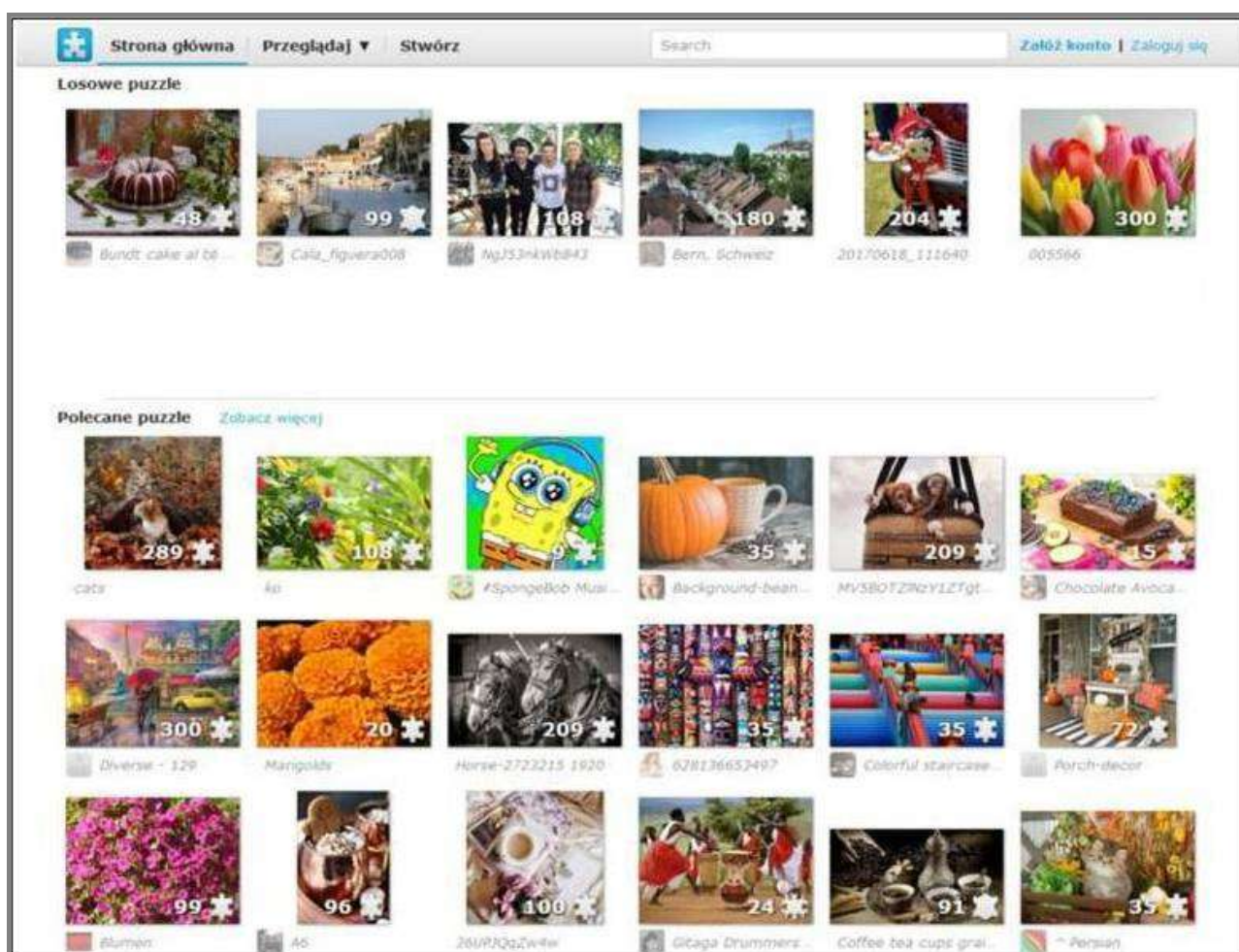
1. DOJRZEWANIE do zawodu / Ilona Gołębiowska // Wychowawca. - 2016, nr 6, s. 22-24.
2. KIM jest profesjolog? / Piotr Kowolik // Nauczyciel i Szkoła. - 2008, nr 3-4, s. 43-46.
3. KSZTAŁTOWANIE kompetencji personalnych i społecznych w szkole zawodowej drogą do sukcesu na rynku pracy / Małgorzata Bartosiak // Edukacja Ustawiczna Dorosłych. - 2014, nr 4, s. 125-138.
4. METODA DELTA w przygotowaniu młodzieży do zawodu - doświadczenia z projektu "CLL - Uczenie się poprzez karierę jako czynnik sukcesu w uczeniu się przez całe życie" / Dorota Nawrot // Edukacja Ustawiczna Dorosłych. - 2013, nr 1, s. 98-110.
5. NAUCZYCIEL bibliotekarz jako doradca zawodowy / Joanna Falborska // Biblioteka w Szkole. - 2017, nr 1, s. 16-17.
6. PEDAGOGICZNE aspekty doradztwa zawodowego w szkole / Zygmunt Płoszyński // Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa. - 2011, nr 1, s. 155-167.
7. PORADNICTWO dotyczące kariery na różnych etapach życia : od juniora do seniora / Mateusz Szafranski // Wychowanie na co Dzień. - 2016, nr 3, s. 10-15.
8. PORADNICTWO zawodowe w kontekście potrzeb uczniów szkolnictwa zawodowego / Magdalena Piorunek // Polityka Społeczna - 2016, nr 9, s. 3-9.
9. PRZED wyborem zawodu / Lidia Golba // Psychologia w Szkole - 2015, nr 3, s. 74-79.
10. PRZYGOTOWANIE ucznia do zawodu / Elżbieta Zarzycka // Edukacja i Dialog. - 2007, nr 3, s. 43-46.
11. PRZYGOTOWANIE uczniów do aktywności zawodowej w dobie globalizacji / Aleksandra Kamińska // Wychowanie na co Dzień. - 2012, nr 7-8, s. 33-43.
12. SZALECIARZ - zawodem przyszłości? : polski system prognozowania popytu na pracę / Joanna Nawój-Połoczańska // Forum Humanistów. - 2010, nr 1, s. 161-170.
13. TRUDNOŚCI w podjęciu decyzji zawodowej przez młodzież kończącą szkoły ponadgimnazjalne i wyższe / Bohdan Rożnowski // Przegląd Psychologiczny - 2013, nr 1, s. 75-95.
14. W POSZUKIWANIU szerszego modelu przygotowania młodzieży do wyzwań dorosłości / Krzysztof Linowski // Edukacja Ustawiczna Dorosłych. - 2013, nr 4, s. 114-131.
15. ZARZĄDZANIE karierą : wyznaczanie celów życiowych / Małgorzata Solecka-Koplin // Biblioteka w Szkole. - 2013, nr 12, s. 10-11.

SIECIOW@NIE

Anna Marcol*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***JIGSAW PLANET – INTERAKTYWNE PUZZLE**

Jigsaw Planet to bezpłatna, dostępna w polskiej wersji językowej, aplikacja do tworzenia interaktywnych puzzli na dowolny temat, które mogą się stać ciekawym urozmaiceniem lekcji i zajęć komputerowych.

Aby rozpocząć pracę w serwisie otwieramy stronę <https://www.jigsawplanet.com/?lang=pl>. Możemy z niego korzystać zarówno jako gracze, jak i twórcy układanek. Oba warianty nie wymagają zakładania konta.

Na stronie Jigsaw Planet udostępniono wiele gotowych układanek. Po otwarciu strony widzimy te, które zostały wybrane losowo (**Losowe puzzle**) lub są rekomendowane przez serwis (**Polecane puzzle**).

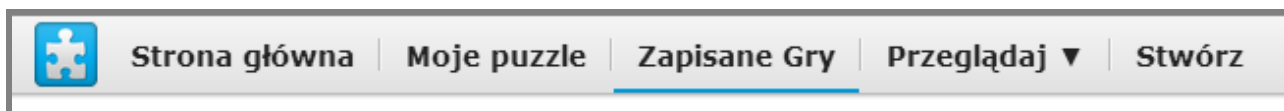
Jeśli chcemy skorzystać z usługi jako gracze lub udostępnić uczniom materiały przygotowane przez innych użytkowników, możemy wybierać spośród bogatej bazy gotowych propozycji dostępnych na stronie głównej lub skorzystać z zakładki **Przeglądaj**. Udostępnione puzzle pogrupowano w niej wg następujących kategorii: *Ostatnio utworzone*, *Popularne w ostatnim tygodniu*, *Najczęściej układane*, *Teraz układane* oraz *Popular Searches* (najpopularniejsze tematy układanek wyszukiwane na stronie). Można także spróbować odnaleźć puzzle na konkretny, interesujący nas temat korzystając z wyszukiwarki (białe okno z napisem **Search**). Na przykład jeżeli poszukujemy puzzli z książkami, możemy do niej wpisać słowo „książka”.

Z pomocą Jigsaw Planet opracujemy także własną układankę. Wszystkie niezbędne przyciski umieszczono w górnej części ekranu na stronie <https://www.jigsawplanet.com/?lang=pl>.

W lewym górnym rogu zamieszczono opcje: **Strona główna**, **Przeglądaj**, **Stwórz**. Natomiast po prawej stronie znajdziemy linki do formularzy umożliwiających założenie konta (**Zalóż konto**) oraz zalogowanie się na koncie już istniejącym (**Zaloguj się**).

Jeżeli zależy nam na zapisaniu przygotowanej układanki, zakładamy bezpłatne konto (w formularzu rejestracyjnym należy podać nazwę użytkownika, adres mailowy i hasło). Po utworzeniu konta i zalogowaniu się na nim na listwie pojawiają się dodatkowe działy, w których będą zapisywane tworzone puzzle (**Moje puzzle**) oraz gromadzone informacje o tych puzzlach, które układaliśmy jako gracze (**Zapisane gry**).

Przewidziano również możliwość tworzenia puzzli bez rejestracji, którą omówiono w niniejszym samouczku.

Aby przygotować własne puzzle (bez logowania), klikamy w klawisz **Stwórz**. Wówczas otworzy się okno, dzięki któremu wgramy własną fotografię (przycisk **Przeglądaj**), która stanie się podstawą układanki (w tym przypadku będzie to zdjęcie z książką pobrane z serwisu Pixabay). Następnie ustalamy poziom trudności, zależny od liczby elementów (od 4 do 300), wybieramy kształt puzzli oraz określamy czy podczas ich układania gracz będzie mógł je obracać. Podajemy także jedno lub kilka słów kluczowych (związanych z ich tematyką). Ustalenia zatwierdzamy klikając w klawisz **Stwórz**, który znajduje się w dolnej części okna.

Stwórz puzzle

Obrazek: book-748904_640.jpg

Nazwa:

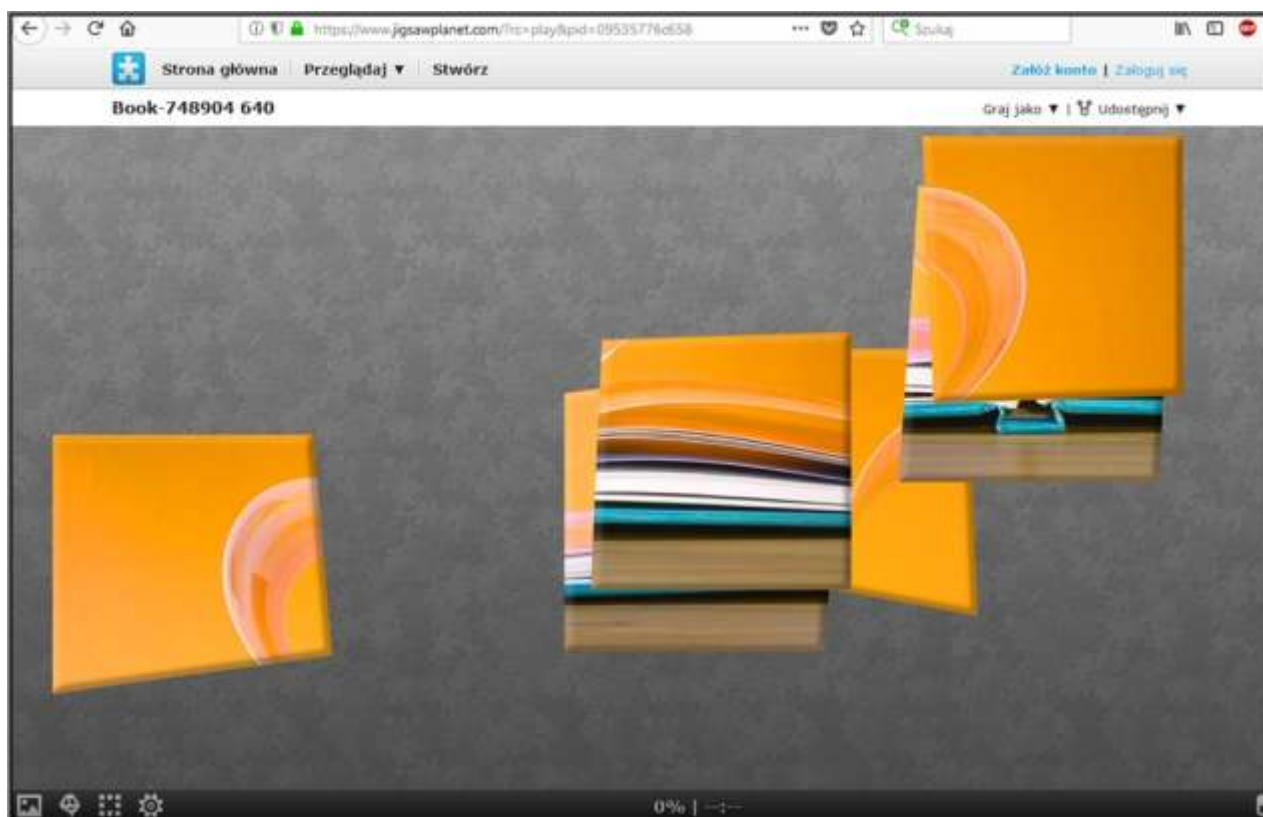
Elementów: Łatwy Trudny

Kształt:

Obracanie ?

Tagi:
Oddzielana spacjami lista tagów, np. *beach "pacific ocean"*

Tak będzie wyglądała przygotowana układanka, kiedy zostanie otworzona przez gracza.

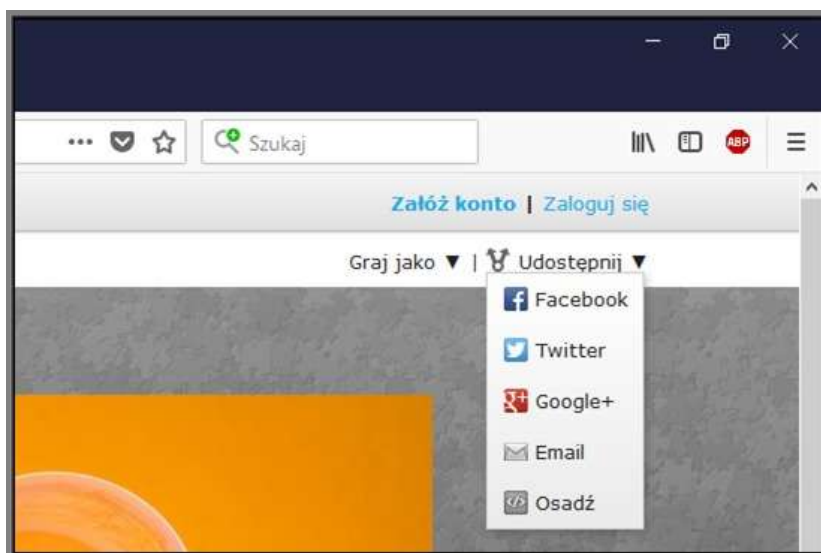
Można spróbować ją ułożyć. Kiedy prawidłowo zestawimy wszystkie elementy, kawałki fotografii połączą się w jedną całość.

W górnej części ekranu widoczny jest adres przygotowanych puzzli. W związku z tym, że nie zakładamy konta, należy go przepisać (skopiować), aby móc powrócić do opracowanego ćwiczenia po zamknięciu strony.

Można także wejść do zakładki **Udostępnij**. Uwzględniono w niej możliwość udostępnienia puzzli w mediach społecznościowych (**Facebook**, **Twitter**, **Google+**), wysłania linku na adres mailowy (**Email**) oraz ich osadzenia na stronie internetowej lub blogu (**Osadź**).

Warto też zwrócić uwagę na zakładkę **Graj jako**, dzięki której gracz może samodzielnie zmienić stopień trudności układanych puzzli. Jeżeli zarejestruje się w serwisie Jigsaw Planet (i zaloguje na swoim koncie), jego wyniki będą gromadzone w dziale **Zapisane gry**.

W puzzle można zagrać również bez logowania. Taki wariant wykorzystujemy pracując z młodszymi uczniami, którzy nie mogą oficjalnie zakładać kont. Wówczas informacja o uzyskanym przez nich wyniku zostanie utracona po zamknięciu strony.

REGIONALIA

Anna Marcol*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***„CZŁOWIEK POTRZEBUJE KORZENI I SKRZYDEŁ. HARCERSKA SŁUŻBA
DLA NIEPODLEGŁEJ”****SPRAWOZDANIE Z VIII KONFERENCJI REGIONALNEJ**

Harcerska służba dla Niepodległej to temat VIII konferencji regionalnej z cyklu *Człowiek potrzebuje korzeni i skrzydeł*, która odbyła się 19 września 2018 roku w Ośrodku Harcerskim Chorągwi Śląskiej ZHP w Chorzowie. Organizatorami wydarzenia byli: Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny *Metis* w Katowicach, Chorągiew Śląska ZHP oraz Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach. W roli prelegentów wystąpili harcerze reprezentujący różne pokolenia.

Uczestników konferencji przywitali Pani Aleksandra Kruszyńska – Wicedyrektor ROME „Metis” oraz Pan Krzysztof Kobiąłka – Dyrektor PBW. Fot. A. Marcol.

W pierwszej części spotkania głos zabrali znani profesorowie. Wykład inauguracyjny, zatytułowany *Harcerska dola radosna. Między przeszłością a przyszłością idei harcerskiej*, wygłosił prof. zw. dr hab. Jan Malicki. Z kolei prof. zw. dr hab. Krystyna Heska-Kwaśniewicz opowiedziała zgromadzonym o losach Pomnika Harcerzy Września. Pomnik

ten upamiętnia bohaterskich obrońców Katowic z września 1939 roku, którzy stawili opór wkraczającym do miasta niemieckim żołnierzom i bojówkarzom oraz harcerzy poległych i zamordowanych w późniejszym okresie okupacji hitlerowskiej. Pani Profesor ze wzruszeniem opowiadała o trudnościach, które towarzyszyły jego powstaniu, ponieważ była osobiście zaangażowana w to przedsięwzięcie. Pomnik został odsłonięty w 1983 roku.

O długiej drodze do pomnika opowiadała Pani prof. zw. dr hab. Krystyna Heska-Kwaśniewicz. Fot. A. Marcol.

O współczesnych działaniach harcerzy opowiedziała harcmistrzyni Anna Peterko, komendantka Chorągwi Śląskiej ZHP, podkreślając, że w czasach pokoju ich patriotyzm przejawia się w szacunku dla praw, zasad i wartości oraz podejmowaniu działań na rzecz najbliższego otoczenia, np. poprzez wolontariat czy ratownictwo harcerskie. Prelegentka zasygnalizowała wybrane inicjatywy.

Po przerwie wystąpił Harcerski Zespół Artystyczny „Słoneczni”, którego tradycje sięgają 1963 roku. Powstał w Szkole Podstawowej nr 25 w Katowicach jako klasyczny chór szkolny. Szybko stał się zespołem ZHP, odnosząc wiele krajowych i międzynarodowych sukcesów.

Następnie omawiano wybrane inicjatywy realizowane przez katowickich harcerzy, które pokazują, jak ważne jest dla nich doskonalenie i zdobywanie nowych umiejętności, rozwój własnych zainteresowań oraz przygoda, przyjaźń i wyzwania. Głos zabierali kolejno: harcmistrz Adam Bałazy (*Funkcjonowanie drużyn wodnych na Śląsku na przykładzie 10-tej Harcerskiej Drużyny Żeglarskiej z Hufca Katowice*), podharcmistrzyni Olga Wazowska (*Harcerskie Muzeum Etnograficzne – IV Szczep Harcerski z Hufca Katowice*) oraz podharcmistrzyni Betina Füllbier (*Harcerskie ratownictwo*).

Ostatnim punktem konferencji było wystąpienie dr Marty Kasprowskiej-Jarczyk, z tytułowane *Harcerstwo w zbiorach Biblioteki Śląskiej*. Książnica posiada wiele cennych materiałów do dziejów harcerstwa górnośląskiego i zagłębiowskiego, m.in. unikatowe rękopisy i fotografie, archiwalne ulotki, harcerskie medale oraz czasopisma i książki z lat 1915-1939. Zbiory te można oglądać podczas zwiedzania biblioteki oraz w ramach organizowanych wystaw.

Problematyka spotkania, które było adresowane do nauczycieli, bibliotekarzy i regionalistów, wpisała się w obchody stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości oraz ogłoszonego przez Sejmik Województwa Śląskiego *Roku 100-lecia Związku Harcerstwa Polskiego*.

Bożena Maruszak

Powiatowy Zespół Szkół w Łędzinach

POWIAT BIERUŃSKO-LĘDZIŃSKI W LITERATURZE I SZTUCE**ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE**

30 czerwca 2017 roku zostało ogłoszone rozporządzenie powołujące związek metropolitalny w województwie śląskim*. Jest to formalne usankcjonowanie więzi społeczno-gospodarczych i kulturalnych, integrujących gminy Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego.

W skład gmin tworzących Metropolię weszło również między innymi pięć gmin powiatu bieruńsko-łędzińskiego. Są to: Bieruń, Bojszowy, Chełm Śląski, Imielin oraz Łędziny.

Powiat bieruńsko-łędziński jest najmniejszym pod względem powierzchni i ludności powiatem ziemskim w województwie śląskim. Być może to właśnie sprawia, iż jest atrakcyjnym miejscem do życia zarówno pod względem gospodarczym, kulturalnym jak i turystycznym. Na terenie powiatu działają liczne stowarzyszenia, organizacje, lokalne instytucje kultury, które z wielkim zaangażowaniem dbają o górnośląskie dziedzictwo kulturowe.

Poniższe zestawienie powstało, aby przybliżyć zainteresowanym tym regionem jego różnorodność i bogactwo. Zostało podzielone na pozycje dotyczące poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu. Jest to bibliografia w wyborze, w większości ze zbiorów własnych biblioteki szkolnej Powiatowego Zespołu Szkół w Łędzinach.

BIERUŃ**KSIAŻKI**

1. Bieruń: monografia historyczna / pod red. Ryszarda Kaczmarka, Jerzego Myszora. - Bieruń: Bieruński Ośrodek Kultury, 2007. - 420 s. ; 29 cm. - ISBN 978-83-91337554.
2. Czarnynoga Hanna: Historia żywa. Wspomnienia mieszkańców Bierunia z okresu wojny (1939-1945). - Bieruń: Komitet 600-lecia Bierunia, 2006. - 80 s. ; 21 cm. - ISBN 83-912296-8-8.
3. Miś Gerard: Bieruniu, Bieruniu - śląskie pieśni ludowe. - Bieruń: Bieruński Ośrodek Kultury, 2007. -100 s. ; 15 cm. - ISBN 978-83-913375-4-7.
4. Początek Anna: Zespół folklorystyczny „Nowobierunianki”: 1991-2011: kalendarium monograficzne - zarys działalności. - Bieruń: Stowarzyszenie Rozwoju Zawodowego Śląska i Małopolski, 2012. - 112 s. ; 29 cm. - ISBN 978-83-933386-2-7.
5. Sztoler Grzegorz: Wyrwane z zapomnienia: o przeszłości Bierunia. - Bieruń: Komitet 600-lecia Bierunia, 2008. - 46 s. ; 21 cm.- ISBN 83-912296-8-8.

* Zob. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 czerwca 2017 r. w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia”* (Dz.U. 2017, poz. 1290).

6. Wieczorek Jan: Gdy powiat w Bieruniu był tylko marzeniem. - Bieruń: Stowarzyszenie Miłośników 600-letniego Bierunia, 2009. - 64 s. ; 21 cm. - ISBN 83-912296-8-8.
7. Wieczorek Jan: Od patrona miasta do Sanktuarium Świętego Walentego w Bieruniu. - Bieruń: Stowarzyszenie Miłośników 600-letniego Bierunia, 2015. - 72 s. ; 21 cm. - ISBN 83-912296-8-8.

POCZTÓWKI

1. Bieruń... dawniej [karty pocztowe - reprodukcja starych widokówek bieruńskich, 21x14,5 cm, reprint, drukarnia „Pergamon”]. - Bieruń: Bieruński Ośrodek Kultury, 2009.
2. Bieruń [karty pocztowe, kolorowe, 15x10 cm, projekt i druk DKStudio]. - Bieruń: Urząd Miejski w Bieruniu, 2007.
3. Bieruń [karty pocztowe tekturowane, kolorowe 15x10 cm, projekt i druk Pracownia Reklamowo-Promocyjna Kolart]. - Bieruń: Urząd Miejski w Bieruniu, 2015.
4. Kościółek pw. św. Walentego w Bieruniu [karta pocztowa, tektura, foliowana przednia strona, kopia ryciny Georga Rasela z 1912 r., 17x17 cm]. - Bieruń: Bieruński Ośrodek Kultury, 2015.

BOJSZOWY

KSIĄŻKI

1. Lysko Alojzy: Bojszowy w XX wieku. - Bojszowy: Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne, 2002. - 200 s. ; 30 cm. - ISBN 83-906819-7-9.
2. Lysko Alojzy: Duchy wojny: w bunkrach Wału Atlantyckiego. - Katowice: Śląsk, 2009. - 267 s. ; 23 cm. - ISBN 978-83-7164-587-7.
3. Lysko Alojzy: Duchy wojny: w koszarach pod szczytami Alp. - Katowice: Śląsk, 2008. - 248 s. ; 23 cm. - ISBN 978-83-7164-559-4.
4. Lysko Alojzy: Duchy wojny: w objęciach śmierci. - Cieszyn: Offsetdruk i Media, 2011. - 195 s. ; 23 cm. - ISBN 978-83-60431-67-2.
5. Lysko Alojzy: Duchy wojny: w okopach Frontu Wschodniego. - Katowice: Śląsk, 2010. - 305 s. ; 23 cm. - ISBN 978-83-7164-639-3.
6. Lysko Alojzy: Duchy wojny: w przekleństwie kalectwa. - Cieszyn: Offsetdruk i Media, 2016. - 129 s. ; 23 cm. - ISBN 978-83-943511-7-5.
7. Lysko Alojzy: Duchy wojny: w udęcie nadziei. - Cieszyn: Offsetdruk i Media, 2014. - 220 s. ; 23 cm. - ISBN 978-83-60431-95-5.
8. Sztoler Grzegorz: Bojszowianie 1961-2013. - Bojszowy: Stowarzyszenie Rozwoju Zawodowego Śląska i Małopolski, 2014. - 167 s. ; 30 cm. - ISBN 978-83-9333386-65.

POCZTÓWKI

1. Miłe sercu Bojszowy w obrazach Józefa Kłyka [karty pocztowe, 15 x 10 cm]. - Bojszowy: Urząd Gminy Bojszowy, 2009.

CHEŁM ŚLĄSKI**KSIAŻKI**

1. Monografia gminy i parafii Chełm Śląski / pod red. Jerzego Myszora. - Chełm Śląski: Urząd Gminy Chełm Śląski, 2014. - 462 s. ; 25 cm. - ISBN 978-83-7593-242-3.
2. Parafia Trójcy Przenajświętszej w Chełmie Śląskim / pod red. Heleny Synowiec. - Chełm Śląski: Parafia Trójcy Przenajświętszej ; Katowice: Drukarnia Archidiecezjalna, 2010. - 63, [1] s. ; 25 cm. - ISBN 978-83-7593-085-6.
3. Wadas Józef: Śpiewomy i godomy po naszymu. - Chełm Śląski: Józef Wadas ; Pszczyna: Oficyna Drukarska, 2008. - 86, [3] s. ; 21 cm. - ISBN 978-83-927429-0-6.

POCZTÓWKI

1. Chełm Śląski [karty pocztowe, 11x15 cm, autorzy zdjęć: Extreme – Travel.pl, J. Filipiak]. - Chełm Śląski: Gmina Chełm Śląski, 2008.

IMIELIN**KSIAŻKI**

1. Imielin we wspomnieniach i gawędach Szczepana Malornego / oprac. Bernadeta Ficek. - Imielin: Urząd Miasta Imielin, 2007. - 81, [16] s. tabl.: il. ; 23 cm. - ISBN 978-83-925810-0-0.
2. Kopiec Bernard: Opowiadania - te historie choć nieprawdopodobne, wydarzyły się naprawdę. - Imielin, 2015. - 46 s. ; 21 cm.
3. Kopiec Bernard: Imielin: zarys dziejów. - Imielin, 2004. - 444 s. ; 23 cm. - ISBN 83-912296-8-8.
4. Pioskownik Jan: Miniatury poetyckie. - Imielin: Drukarnia Imielin, 2007. - 34 s. ; 22 cm.
5. Rygus Piotr: Młyn wodny z Imielina. - Chorzów: Muzeum „Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie”, 2014.- 50, [1] s. ; 18 cm. - ISBN 978-83-932093-5-4.
6. Walencik Dariusz: Parafia i gmina Imielin w latach 1945-2002. - Imielin: Urząd Miasta Imielin, 2007. - 408, [16] s. tabl.: il.; 25 cm. - ISBN 83-91863-04-2.

POCZTÓWKI

1. Imielin. 15-lecie samorządności Imielina [karty pocztowe, 10x15 cm]. - Imielin: Urząd Miasta Imielin, 2010.

LĘDZINY**KSIAŻKI**

1. Bula Rafał: Świadkowie cierpienia i śmierci w Łędzinach (1939-1955). Cz.1, Druga wojna światowa i jej skutki. - Łędziny : nakł. aut. ; Cieszyn : Offsetdruk i Media, 2010. - 245 s. ; 21 cm. - ISBN 978-83-60431-49-8.
2. Bula Rafał: Świadkowie cierpienia i śmierci w Łędzinach (1939-1955). Cz.2, Obozy i podobozы podczas wojny i po wojnie. - Cieszyn-Łędziny: Offsetdruk i Media, 2011.- 368 s.; 21 cm. - ISBN 978-83-60431-71-9.
3. Dyrda Dariusz: Talenty z Sahary : historia łędzińskiego sportu. - Łędziny: Urząd Miasta Łędziny, 2007. - 176 s. ; 21 cm. - ISBN 978-83-87878-33-7.
4. Łędziny: zarys dziejów / pod red. Franciszka Serafina. - Łędziny: Urząd Miasta Łędziny, 1998. - 595 s. ; 25 cm. - ISBN 83-87878-00-6.
5. Lysko Alojzy: Anielin Fabera 1913-1983: rys biograficzny: wydano w stulecie urodzin. - Łędziny: Powiatowy Zespół Szkół, 2013. - 165 s. ; 24 cm. - ISBN 978-83-931470-6-9.
6. Lysko Alojzy, Wróbel Ireneusz: Uczyła żyć i pracować: historia Powiatowego Zespołu Szkół w Łędzinach 1945-2010. - Łędziny : Powiat Bieruńsko-Łędziński : Powiatowy Zespół Szkół w Łędzinach, 2010. - 207, [1] s. : il. kolor. ; 25 cm. - ISBN 978-83-931747-0-6.
7. Spiralski Orest: 800-letnie Łędziny: zarys dziejów. - Łędziny: Urząd Miasta Łędziny, 2010. - 190 s. ; 22 cm.

ALBUMY, POCZTÓWKI

1. Łędziny zapraszają [karty pocztowe, kolorowe, zdj. Piotr Komandera, 11 x15 cm]. - Łędziny : Urząd Miasta Łędziny, b.r.
2. Łędziny w fotografii / [aut. zdj. Ryszard Czernow et al.]. - Łędziny: Urząd Miasta Łędziny, 2001. - [104] s. : il. (gł. kolor.) ; 30 cm. - ISBN 83-87878-25-1.

Z RELACJI UCZESTNIKA

Katarzyna Drogoś*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***„PRZEŁAMYWANIE BARIER, CZYLI JAK DOGADAĆ SIĘ Z KOSMITĄ”****RELACJA ZE SPOTKANIA Z HANNA PASTERNY**

10 października 2018 roku w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach odbyło się spotkanie z Hanną Pasterny – niewidomą od urodzenia podróżniczką, autorką książek: *Jak z białą laską zdobywałam Belgię, Tandem w szkocką kratkę* oraz *Moje podróże w ciemno*. Pisarka na co dzień pracuje jako konsultantka ds. osób niepełnosprawnych w Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS w Rybniku, jest także społeczną asystentką europosła prof. Jerzego Buzka. Jej działalność została doceniona wyróżnieniami: *Lady D im. Krystyny Bochenek, Człowiek bez barier, Łodolamacz specjalny*. W roku 2017 znalazła się na *Liście mocy*, publikacji wydanej przez *Integrację* z sylwetkami stu najbardziej wpływowych Polek i Polaków z niepełnosprawnością.

Głównym tematem spotkania były zagadnienia dotyczące funkcjonowania w społeczeństwie osób niepełnosprawnych. Podróżniczka opowiadała o swoim dzieciństwie – czasie spędzonym w podwarszawskich Laskach, gdzie uczęszczała do przedszkola i szkoły podstawowej. Mówiła o tęsknocie za rodzinnym domem, trudnej dla dziecka rozłące z rodzicami. Z humorem wspominała wyjazdy „byle nie do Warszawy”. Z perspektywy czasu docenia pobyt w Laskach, zaangażowanie nauczycieli w przygotowanie niewidomych uczniów do samodzielnego życia. Wspominała także swoją szkołę średnią – Liceum Ogólnokształcące Sióstr Urszulanek w Rybniku, gdzie ogromny nacisk kładziono na naukę języków obcych. Podkreśliła, że wówczas nie rozumiała, dlaczego nauczycielka zwraca uwagę, żeby nie tylko na lekcjach, ale i podczas prywatnych rozmów uczniowie używali języka angielskiego. Zaletę takiego działania doceniła dopiero później. Dzisiaj biegle posługuje się nie tylko językiem angielskim, ale i francuskim.

Znajomość języka francuskiego bardzo przydała się, kiedy znajomy uległ wypadkowi na Korsyce. Podróżniczka musiała się zająć wszystkimi formalnościami związanymi z jego leczeniem. Później, odwiedzając turystycznie Korsykę, dość nietypowo, udała się na zwiedzanie szpitala, z którym prowadziła tak intensywną korespondencję. Szerzej relacjonuje to wydarzenie w jednym z rozdziałów książki *Moje podróże w ciemno*.

Pani Pasterny opowiadała także o współpracy i przyjaźni z dr Marion Hersh z Uniwersytetu Glasgow, która prowadzi badania dotyczące m.in. poruszania się osób niewidomych, głuchoniewidomych i niedowidzących. Dr Hersh cierpi na Zespół Aspergera. Ponieważ wiąże się to z nadwrażliwością na dźwięki, często zakłada ogromne słuchawki, w których wygląda jak „kosmitka”. Pani Hanna żartowała, że kiedy podróżują razem, to częściej niż jej biała laska ludzi intrygują właśnie te słuchawki. Więcej o „kosmitce”, jej nietypowych zachowaniach i wiążących się z tym zabawnych sytuacjach, opowiada w książce *Tandem w szkocką kratkę*.

Jak podróżuje się osobie niepełnosprawnej? Nie jest to łatwe, ale też i nie niemożliwe. Na lotniskach i niektórych dworcach kolejowych za granicą można poprosić o obecność asystenta. Pomagają też zwykli podróżni. W jaki sposób pomóc niewidomemu? Informować konkretnie o zagrożeniach. Podać ramię, za które niewidomy może się złapać. Nie bać się pytać, czy pomoc jest potrzebna – na pewno uzyska się szczerą odpowiedź.

Spotkaniu towarzyszyło stoisko Wydawnictwa Credo, gdzie uczestnicy mogli zakupić publikacje dotyczące niepełnosprawności oraz książki Hanny Pasterny, które autorka chętnie podpisywała.

Wszystkie książki Hanny Pasterny można wypożyczać w naszej bibliotece:

- *Jak z białą laską zdobywałam Belgię* (sygn. 178750),
- *Tandem w szkocką kratkę* (sygn. 169461),
- *Moje podróże w ciemno* (sygn. 178483).

Fot. Urszula Jankowska.

BIBLIOTEKA POLECA

Barbara Michałek*Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach***WŁADCZYNIĘ, DZIAŁACZKI, HARCERKI,
NAUCZYCIELKI, MUZY, CZYLI POLKI Z PRZESZŁOŚCI****NA MARGINESIE KILKU ROCZNIC**

Kończymy rok, w którym świętujemy między innymi stulecie odzyskania przez Polskę niepodległości, także rocznicę Związku Harcerstwa Polskiego oraz przyznania kobietom praw wyborczych. Co mogłoby wynikać z połączenia tych rocznic? Na przykład... krótka bibliografia adnotowana poświęcona kobietom.

Zaprezentujemy kilka książek i artykułów z czasopism dostępnych w zbiorach Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach, których bohaterkami będą One. Władczynie. Działaczki. Harcerki. Nauczycielki. Muzy. Znane, podziwiane i niemal bezimienne. Polki nie tylko z ostatniego stulecia. Po prostu – Polki z przeszłości bliższej i dalszej. Najpierw książki:

***Almanach piękności*, napisali Bogna Wernichowska i Maciej Kozłowski, Warszawa 1988. ISBN 83-03-02479-5.**

Władczynie. Działaczki. Patriotki i kosmopolitki. Żony i kochanki. Artystki. Muzy. Po prostu: 30 sylwetek uroczych Polek z przeszłości. Książka składa się z trzech pięknie ilustrowanych części. W pierwszej, najobszerniejszej (*Piękne i niezwykle*) autorzy zaprezentowali 16 postaci, w drugiej (*Po prostu piękne*) – 8 kobiet, zaś w trzeciej (*Muzy naszych wielkich*) – 6 Polek.

Galerię otwiera drobniutka blondynka, której wyliczono ponad 30 (!) kochanków, czyli Barbara Radziwiłłówna. Po niej mamy Marynę Mniszchównę („władczynię dziewięciu dni”), śliczną Marysieńkę, nieszczęśliwą Annę Konstancję Cosel, Marię Klementynę Sobieską (królewską wnuczkę), Izabelę Lubomirską („błękitną markizę”), Helenę z Przeździeckich Radziwiłłową (kosmopolitkę i kochankę carskich ambasadorów), Agnieszką Truskolauską (aktorkę), Zofię Szymanowską (przyrodną siostrę Celiny Mickiewiczowej), Marię Walewską. Klaudynę z Działyńskich Potocką („Matkę wszystkich Polaków”), Marię z Wołowskich Szymanowską (matkę Celiny Mickiewiczowej) i znowu aktorki: Helenę Modrzejewską, Irenę Solską (Karolinę Poświkównę), Adę Sari (Jadwigę Szayer) oraz Polę Negri (Apolonię Chałupiec).

Galerię *po prostu pięknych* rozpoczyna podkomorzanka Elżbieta z Denhoffów Lubomirska. Za nią podąża Anna Orzelska – córka Augusta II Sasa. Po nich: wszechstronnie wykształcona Elżbieta Sieniawska, Izabela z Poniatowskich Branicka (siostrzenica ostatniego króla Polski), Franciszka Krasińska (żona syna Augusta III Sasa), Aleksandra Zajączkowa (żona generała), Julia z Lubomirskich Potocka („Giulietta la Bella”) i „milcząca piękność” – Natalia Sanguszkowa.

Muzy, to Maryla Wereszczakówna, Eliza Krasińska, Celina Mickiewiczowa, Ewelina z Rzewuskich Hańska, Delfina Potocka i Wanda Monné.

Chybicka Aneta, Kaźmierczak Maria (red. nauk.), *Kobieta w kulturze – kultura w kobiecie. Studia interdyscyplinarne*, Kraków 2006. ISBN 83-7308-753-2, ISBN 978-83-7308-753-8.

Ponad 500 stron. 30 studiów. Dwie części: *Kobiecość/męskość – perspektywa międzykulturowa* oraz *Kobiecość/męskość w społeczeństwie polskim*. Szerokie spektrum zagadnień obejmuje – oprócz ujęć socjologicznych (np. sukces zawodowy kobiet, przestępczość a płeć, wzorce konsumpcji) i psychologicznych (np. emocje a pamięć) czy medycznych (np. następstwa hormonalnych terapii zastępczych) – także bardzo „egzotyczne” tematy. Wśród tych ostatnich znajdujemy m.in. romantyczne związki w Indiach, postawy kobiet egipskich wobec płci własnej i przeciwnej, kobiety w starożytności.

Dobosz Dagmara, Joniec Katarzyna (red.), *Współczesna kobieta. Szkice do portretu na tle przemian społeczno-kulturowych*, Katowice 2014. ISBN 978-83-8012-262-8.

Osiem artykułów oscylujących wokół trzech kręgów tematycznych: ról społecznych kobiet w różnych kontekstach społeczno-kulturowych i edukacyjnych, postrzegania kobiet we współczesności oraz prognoz dotyczących kobiety w społeczeństwie jutra. Szczególnie istotne wydaje się kobiece „dziś”, oscylujące między emancypacją a reizacją (obraz w reklamie i funkcjonowanie w obrębie zseksualizowanej kultury).

Herbich Anna, *Dziewczyny z powstania*, Kraków 2014. ISBN 978-83-240-3009-5.

63 dni walki o życie własne i innych – członków rodziny, bliskich, przyjaciół. Kochanych i nieznanych. Po prostu – Polaków. Dokument wstrząsający, ale chwilami także liryczny. Mieszają się w nim wojna i miłość. Pragnienie przetrwania i wszechogarniająca śmierć. Ludzkie szaleństwo i normalność. One walczyły, opatrywały rany, wychodziły za mąż i zegnały odchodzących. Swoje powstańcze przeżycia opowiada 11 kobiet: „Sławka”, Halinka, „Rena”, Zosia, „Blizna”, Anna, „Marzenka”, Jadwiga, Teresa, „Dora” oraz Irena. Jeszcze raz powracają z zagruzowanych dzielnic, zionących mrokiem kanałów, obozów. Z piekła.

Jakubiak Krzysztof (red.), *Partnerka, matka, opiekunka. Status kobiety w dziejach nowożytnych od XVI do XX wieku*, Bydgoszcz 2000. ISBN 83-7096-346-3.

Obszerne, kilkusetstronicowe opracowanie, podzielone na cztery części (oprócz zagadnień wstępnych): *Żona i matka w rodzinie – idealizacja ról a praktyka*, *Kobieta w myśli społeczno-filozoficznej*, *Kobieta w życiu społecznym i politycznym* oraz *Uczestnictwo kobiet w edukacji – nauczycielki i uczennice*. W dziale pierwszym (17 artykułów) omówiono m.in. postulowane wzorce osobowe żon i matek oraz rzeczywistość rodziny od doby staropolskiej po XX stulecie. W dziale drugim (6 artykułów) przedstawiono poglądy filozofów i polityków na status kobiety. Dział trzeci (19 artykułów) to prezentacja różnych aspektów udziału kobiet w życiu społeczno-politycznym od czasów saskich po współczesność. Wreszcie dział czwarty (14 artykułów) poświęcono kształceniu kobiet i postaciom nauczycielek.

Janicki Kamil, *Pierwsze damy II Rzeczypospolitej*, Kraków 2012. ISBN 978-83-240-2201-4.

Burzliwe dwudziestolecie to był okres skrajnie niesprzyjający życiowej stabilizacji. Niełatwe były też losy trzech kobiet bardzo wysoko postawionych w społecznej hierarchii: Marii Wojciechowskiej, Michaliny Mościckiej i Marii Mościckiej. Pierwsza, z domu Kiersnowska, pochodziła z rodziny o patriotycznych tradycjach. Służba Ojczyźnie przypadła także jej mężowi. A jaką rolę ona sama odegrała w życiu publicznym? Michalina i Maria Mościckie to dwie żony ostatniego przedwojennego prezydenta. Michalina (z domu Czyżewska) była działaczką niepodległościową, zaangażowaną także w ruchy na rzecz praw kobiet. Maria (z domu Dobrzańska, po ślubie Nagórna), pracowała jako sekretarka Ignacego Mościckiego, a rok po śmierci jego żony wyszła za niego za mąż. I skandal murowany! Arcyinteresujące biografie niezwykłych kobiet.

Krzywobłocka Bożena, *Delfina i inne*, wyd. 4, Warszawa 1988. ISBN 83-205-3910-2.

Kobiety w tym zbiorze esejów nie są jedynymi bohaterkami. Mamy też sylwetki kilku mężczyzn z barwnej przeszłości. Jednak na pierwszym planie (nie tylko w tytule!) są One. Panna Anetka, czyli Anna z Tyszkiewiczów Potocka, stryjeczna wnuczka ostatniego króla Polski... Delfina z Komarów Potocka – lwica salonowa, którą cnotliwe damy z dobrych domów straszyły swoje córki... Wieszcza Deotyma, to znaczy Jadwiga Łuszczewska, której „Panienkę z okienka” (prawie) każda dziewczyna chyba czytała w młodzięcym wieku... Są tu też fascynujące okruczności biografii słynnej Włoszki, Eusapii Palladino, spirytystycznego medium (!) oraz trzech ślicznych Francuzek, których urodzie nie umieli oprzeć się sławni Polacy: Armaty Andrault de Langeron (żony Krasieńskiego), Klary Mailly (później Pacowej) oraz najslawniejszej – Marysieńki.

Makowski Krzysztof A. (red.), *Dzieje kobiet w Polsce. Dyskusja wokół przyszłej syntezy*, Poznań 2014. ISBN 978-83-63795-47-4.

Wstępny artykuł zawiera metodologiczne refleksje na temat badań nad dziejami kobiet. Pozostałe – ułożone chronologicznie – stanowią przegląd naukowych dociekań dotyczących dziejów kobiet w Polsce od renesansu po XX wiek.

Wawrzykowska-Wierciochowa Dionizja, *Rycerki i samarytanki*, Warszawa 1988. ISBN 83-11-07523-9.

Kobiety z przeszłości. Nie tylko dobre duchy opiekuńcze walczących żołnierzy, ale nierzadko same – gdy zaistniała potrzeba – chwytające za broń. Ich losy były jak ojczyste dzieje – burzliwe i bolesne. Walczyły nie tylko w czasie II wojny światowej, ale już wieki wcześniej, na przykład w trakcie najazdów tureckich, tatarskich, szwedzkich, konfederacji barskiej, powstań narodowych. W tej galerii powracają kobiety niezwykle a zapomniane, czasem może w ogóle nigdy szerzej nie znane, jak Teofila Chmielecka, Izabela z Kąskich Wojciechowa Humiecka, Anna z Komorowskich Pawłowa Wołodziejowska (ta już może bardziej kojarzona dzięki Sienkiewiczowi), Anna Dorota Chrzanowska, Joanna z Pasławskich Żubrowa. Ponadto rzesze bezimiennych markietanek-kantynierek w dziewiętnastowiecznym wojsku polskim, pielęgniarek, miłosiernych mieszkanki białych dworków...

Żarnowska Anna, Szwarc Andrzej (red.), *Równe prawa i nierówne szanse. Kobiety w Polsce międzywojennej. Zbiór studiów*, Warszawa 2000. ISBN 83-7181-023-7.

Pozycja zawiera wiele wątków i tematów. Oprócz przeglądu piśmiennictwa poświęconego dziejom kobiet w międzywojennej Polsce mamy tu cztery zasadnicze części: *W polityce*, *W społeczeństwie*, *W rodzinie*, *Wśród twórców kultury*. A bardziej szczegółowo – między innymi szkice o politycznym zaangażowaniu kobiet, pracy zawodowej i życiu codziennym nauczycielek województwa śląskiego, artykuły o pisarkach i malarkach dwudziestolecia międzywojennego oraz o uniwersyteckich studiach i karierach kobiet.

Przeгляд niektórych artykułów z czasopism rozpoczniemy od miesięcznika „**Mówią Wieki**”. **Numer 3 z 2011 roku** był w całości poświęcony kobietom. W czternastu tekstach mamy różnorodność zagadnień, czyli rozważania roli kobiet w dziejach Polski (Maria Koczerska, *Kobiety w Polsce średniowiecznej*, Maria Bogucka, *Magnatki, szlachcianki, chłopki w Rzeczypospolitej szlacheckiej*, Andrzej Karpiński, *Mieszczanka polska XVI-XVIII wieku*, Andrzej Szwarc, *Po utracie niepodległości*, Monika Piotrowska-Marchewa, *Kobieta, rodzina i życie codzienne na ziemiach polskich w XIX wieku*, Małgorzata Karpińska, *Politykujące emigrantki*, Agnieszka Janiak-Jasińska, *Kobiety idą do pracy*, Katarzyna Sierakowska, *Wokół kwestii kobiecej. Początki ruchu emancypacyjnego i feministycznego*, Grażyna Szelańska, *Tradycja i nowoczesność. Wzorce kobiecości w kulturze popularnej przełomu XIX i XX wieku*, Joanna Dufurat, *Stare i nowe role kobiet. Pierwsza wojna światowa i Druga Rzeczpospolita*, Robert Gawkowski, *Pionierki kobiecego sportu w Polsce*) oraz trzy sylwetki słynnych Polek – pisarki (Jolanta Sikorska-Kulesza, *Eliza Orzeszkowa – kobieta wyemancypowana*), aktorki (Tomasz Matuszak, *Helena Modrzejewska – polska Ofelia*) i naukowca (Małgorzata Janicka, *Wielka i skromna. Maria Skłodowska-Curie*).

Jarska Natalia, *Dzień bez kobiet*, „Pamięć.pl” 2014, nr 3, s. 43-45.

Tego zagadnienia nie mogło zabraknąć. 8 Marca był jednym z nielicznych świąt (względnie) uznawanych przez społeczeństwo w okresie PRL-u. W artykule przedstawiono ewolucję społecznego postrzegania dnia i formy jego świętowania – od celebracji bliżej nieokreślonej, uniwersalnej „Ewy”, po wynaturzenia późnego okresu Polski Ludowej. Interesujący jest też przegląd prezentów, jakie panie mogły z tej okazji otrzymać. Nasze pierwsze skojarzenia to goździki i rajstopy. Czasem szampon. I co jeszcze? Autorka odpowiada na to frapujące pytanie.

Markiewicz Marcin, *Moja żona jest piłą drewnianą, czyli „słaba płeć” przeciwko kolchozom*, „Pamięć.pl” 2013, nr 3, s. 37-39.

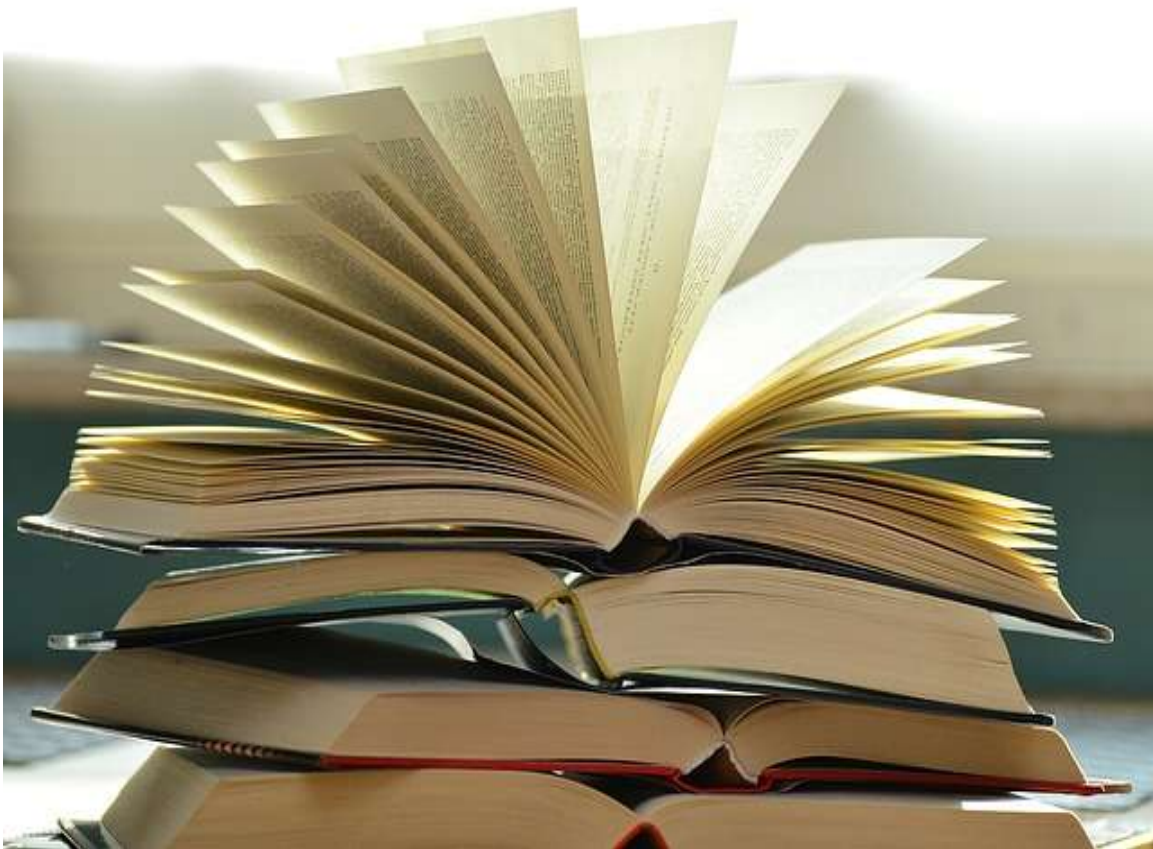
Druga połowa lat 40. XX stulecia i połowa kolejnej dekady stanowiły najtrudniejszy, najbardziej dramatyczny okres w powojennej historii polskiej wsi. Prowadzona wówczas kolektywizacja rolnictwa miała upodobnić polską wieś do sowieckiej, co budziło opór większości społeczności lokalnych. Kobiety były szczególnie negatywnie nastawione do tych działań. W artykule przedstawiono przykłady form ich sprzeciwu wobec tego zjawiska. Same podtytuły brzmią fascynująco (a treść jest jeszcze bardziej interesująca). Oto one: *Miotłą i nabożeństwem w prelegenta*, *Omdleniem i kijem w partyjnego*, *Kamienie w fartuchach*, *Traktorzyście piachem w oczy*, *Prowodyrzy do więzienia*.

Minczakiewicz Elżbieta M., *Druhna hm Maria Łyczko twórczyni „Nieprzetartego szlaku” (1923-2004)*, „Szkoła Specjalna” 2005, nr 4, s. 303-308.

W roku stulecia Związku Harcerstwa Polskiego nie sposób pominąć pięknych postaci harcerek. Dziś wspominamy tę, która życie poświęciła wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych. Maria Zofia Łyczko, z domu Birnbaum, ps. „Szara”, zapisawszy piękną i chlubną kartę w organizacji harcerskiej podczas II wojny światowej, po jej zakończeniu pracowała jako wychowawczyni w przedszkolu oraz działała w harcerstwie. W 1959 roku powstała pierwsza drużyna „Nieprzetartego Szlaku”.

Zierkiewicz Edyta, *Szkic panoramiczny sytuacji społecznej kobiet w różnych okresach historycznych*, „Kwartalnik Pedagogiczny” 1995, nr 1/2, s. 145-161.

Szkic socjologiczny obejmujący rozległy zasięg czasowy. Oto jego podtytuły: *Pozycja społeczna kobiet w Starożytności; Kobiety w Średniowieczu; Zmiany sytuacji społecznej w okresie Odrodzenia, Baroku i Oświecenia; Odmienne drogi zdobywania przez kobiety pozycji społecznej w Romantyzmie i Pozytywizmie; Pozycje społeczne kobiet w początkach XX wieku (emancypacja); Przerost feminizmu? Całości dopełnia podsumowanie i ogólne wnioski.*

90 lat **OPW**
KATOWICE

Jednostka oświatowa Samorządu Województwa Śląskiego

